

Népi imák Gyimesből

A Helikon Kiadónál rövidesen megjelenik Salamon Anikó, a fiatalon elhunyt kiváló kolozsvári folklorista könyve: *Gyimesi csángó mondák, rölvasások, imák*. A kötetből terjedelmi okokból kimaradt archaikus apokrif vagy másként laikus imák közül válogattunk össze egy csokorra valót. A műfaj: imádságok százai, évszázadokon át bűvópatakként éltek a szájhagyományban, míg a múlt század végétől szórványos gyűjtések, majd a hatvanas évek óta Erdélyi Zsuzsa kutatásai széles körben ismertté nem tették ezeket a költői szépségű alkotásokat.

Salamon Anikó 1971–1973-ban gyűjtött a Keleti-Kárpátok nehezen megközelíthető szórványtelepülésein, a Tatros és a belefutó patakok völgyeiben élő gyimesi csángók között. E színes kultúrájú és erősen hagyományörző, egységesen katolikus magyar népcsoport vallásosságának köznapi formái ma is elevenek: nem ritka a keresztvetés, fohász kaszálás kezdetén és végeztével, a kelő nap vagy hold láttán. Az imakönyvi és a templomi imádságok mellett búcsúkor, családi körben, egyénileg szinte a zsolozsma fegyelmeivel mondogatták anyáiktól, nagyanyáiktól tanult saját imáikat. Megrendítő erejű képekkel idézik fel ezek az imák a Golgotán szenvedő Krisztust, a fiát kereső Mária alakját, párbeszédét Szent Lukáccsal (ez országosan ismert jelenet eredetét valahol a középkori, olykor dramatizált Mária-siralmakban keresi a szakkutatás) (1–3.). A reggeli (4.) és esti (5–6.), illetve a nagypénteki (7.) imák helyet kaphattak imafüzérekben is, gondolatritmusaik más összetételben is gyakoriak. A 9. ima az igen régi Szent Kereszt-legenda (Séth, Ádám fia a tudás fáján megpillantja a gyermeket, aki majd eltörli Ádám bűnét) egy mozzanatát őrzi: a keresztfa-életfa egymásra rimelését, amit a középkorban többször megmintáztak-festettek. Az imák végén általános zárlat legtöbbször Krisztus saját ígérete az üdvösségre: napi kapaszkodó a keresztény remény számára.

Mohay Tamás

*

1. *Kimenyek ajtóm eleibe,
Letérgyelek napkeletre,
Ott látok egy szép kápolnát,
Küjél aranyos, belől irgalmas,
Négy szegibe négy arany kereszt,
Közepibe egy arany karosszék.
Ott ül asszonyunk Szűz Mária,
Feje lehajtva, könnye csordulva.
Odamene Szent Lukács, szent evangélista,
Kérdi vala: hol jártál, hol jártál,
Én áldott szent fiam?
Hol jártam, hol jártam,
Én áldott szent anyám?
Két nap a zsidók üldöztek,
Harmadnapján megfogtak,*

*Vaskestyűvel csapdottak,
Vaskoronával koronáztak,
Kálvária hegyére kihajtottak,
Epével, ecetvel itattak.
Eredj el Szent Lukács, szent evangélista,
Ki fekete földnek föld színire,
Hirdessed a földi embereknek,
Ki elmondja este lefektibe,
Reggel felkeltjébe,
Bizon, bizon mondom,
Pokol ajtója becsukódik,
Mennyország ajtója kinyitódik.
Beteg a test, kész a lélek,
Örömmel várják a mennyei angyalok.*

Amen.

2. Én felköttem én ágyamból,
Kimenék ajtóm eleibe,
Feltekinték napkeletre,
Nyitva látám mennyország ajtaját,
Ott láték szép fehér kápolnát,
Küjél aranyos,
Belől irgalmas,
Ott sír asszonyom Szűz Mária.
Feje lehajtva,
Könyve csordulva.
Odamene Szent István és Szent Lukács.
Kérdé, mit sírsz, asszonyom Szűz Mária?
Hogyne sírnék Szent István és Szent
Lukács,
Mikor három teljes napja
Az én áldott szent fiam odavan.
Menj ki ajtód eleibe,

Térgyig vérbe, könnyökig könnybe,
Meglátod.
Kimenék ajtóm eleibe,
Térgyig vérbe, könnyökig könnybe,
Megláttam.
Hol vótál, én áldott szent fiam?
Két nap a zsidók üldözének,
Harmadik napján megfogtak,
Vaslándzsákkal liggattak,
Nehéz keresztjét a vállamra tették,
Kálváriára kivitették.
Aki ezt este lefektibe,
Reggel felkeltibe elmondja,
Angyalomat se küldöm,
Magam se megyek,
Úgy hozom, mint a ma születettet.

Amen.

3. Én lefekszem én ágyamba,
Feltekintek magos mennyországba,
Ott látok tizenkét oltárt,
Tizenkét oltár előtt tizenkét apostolt,
Ott ül názáreti Jézus
Aranyos székébe,
Térgyig vérbe,
Könyökig könnyűbe,
Szent feje függesztve,
Szent szakálla szaggatva,
Lelke szomorodva.
Odamenyen Boldogságos Szűz Mária,
Így szól hozzája:
Mi dolog szerelmes fiam,
Hogy itt ülsz
Hétszer szentelt székedbe,
Könyökig könnybe,
Szent szakállad szaggatva,
Szent szíved hervasztva?
Hogyne ülnék, szerelmes szent anyám,
Mikor én a zsidók határába vótam,
Engem üldöztek, töpdöstek,
Tövissel megkoronáztak,
Nehéz keresztet vállamra tették,
Kálvária hegyére kivezettek,
Kezemet és lábamat összeszegezték,
Szent ódalmot lándzsával döfödték,
Piros szent véremet kiontották,
Úgy gyaláztak meg engem.
Szent anyám, aki ezt az imát elmondja
Minden héten hat nap,
De kivált pénteken vagy vasárnap
Felveszem az atyám országába,
S még a legkisebb ujját se hagyom elégni. Amen.

4. *Én kimenék ajtóm eleibe
Feltekinték magos mennyekbe,
Ott láték egy szép kápolnát,
Küjél irgalmas, belől aranyos,
Négy szegibe négy angyal,
Közepibe szent ótár,
Szent ótáron szent ostya.
Aki elmondja este lefektibe,
Reggel felkeltibe,
Az idvezül, mint Jézus Krisztus
Halála óráján. Amen.*
5. *Én lefekszem én ágyamba,
Minden testi koporsómba.
Angyal engem ebregessen,
Sátán ingem meg ne csaljon.
Az Úr Jézus velem legyen,
Szent kereszttel megjegyezen.
Fogadd hejzám Úr Jézus,
Hogy én lássak jó álmot.
Álom ingem el ne ölj,
Gonosz tőlem távozzál.
Nyíts kaput, angyal,
Nyújts kezet, Mária,
Hogy mehessek az Úr színe látására.
Amen.*
6. *Én Uram, Teremtőm,
Aki engem teremtett,
Szent lelkével szeretett,
Szent vérével megváltott,
Fogadd hojzám Úr Jézus,
Hogy láthassak jó álmot.
Álom engem meg ne csalj,
Csalárd engem meg ne nyomj,
Mer én meg vagyok keresztelkedve.
Az Atya, Fiú, Istenhez szentelve.
Házam Szent Antal,
Négy szegibe négy angyal,
Közepibe szent ótár és szent ostya,
Kiből a könnyhullás kifolyamodik.
S el ne hagyjanak. Amen.*
7. *Ó, ma áldott nagypéntek,
Ugyanannak a napja,
Azon történt a Jézus Krisztusnak
Öt mélységes sebje.
Aki ezt elmondja*
- Este lefektibe,
Reggel felkeltibe,
Háromszor napjába,
Úgy megüdvözül, mint az
Úr Jézus megüdvözült
A nagy Kálvária hegyén,
A nagy magos keresztfára felfeszítve.
Beteg a test, kész a lélek,
Ó, várunk Uram téged,
Hogy az örök dicsőség
Hallgatkozzék nékiünk. Amen.*
8. *Hiszek egy Istenbe,
Bízom az Istenbe,
Az a bízott Isten
Lakojjék lelkemben.
Jöjj el, én Istenem,
Gyóntass meg ingemet,
Legyek én neked
Gyóntatott embered.
Menj el, te gonosz sátány,
Ne késérts ingemet,
Mert van nekem fejem,
Fejem az Úr Jézus,
Menj el eleibe,
Megfelelt képibe.
Az én házam Szent Antal,
Négy szegibe négy angyal,
Közepibe szent ótár,
Szent ótáron szent ostya.
Aki ezt elmondja
Reggel felkeltibe,
Este lefektibe,
Úgy idvezül, mint az Úr Jézus
Magos keresztfán. Amen.*
9. *Paradicsom kőkertjibe
Arany színe leterítve,
Ringó bölcső közepibe,
Az Úr Jézus fekszik benne.
Jobb kezébe aranyalma,
Bal kezibe aranyvessző.
Mikor azt ő megharsintsa,
Zúg az erdő, cseng a mező.
Sohase láttam szebb termőfát,
Mint az Úr Jézus keresztfáját.
Vérrel virágzik,
Szentlélekkel gyümölcsözik. Amen.*

Salamon Anikó gyűjtése